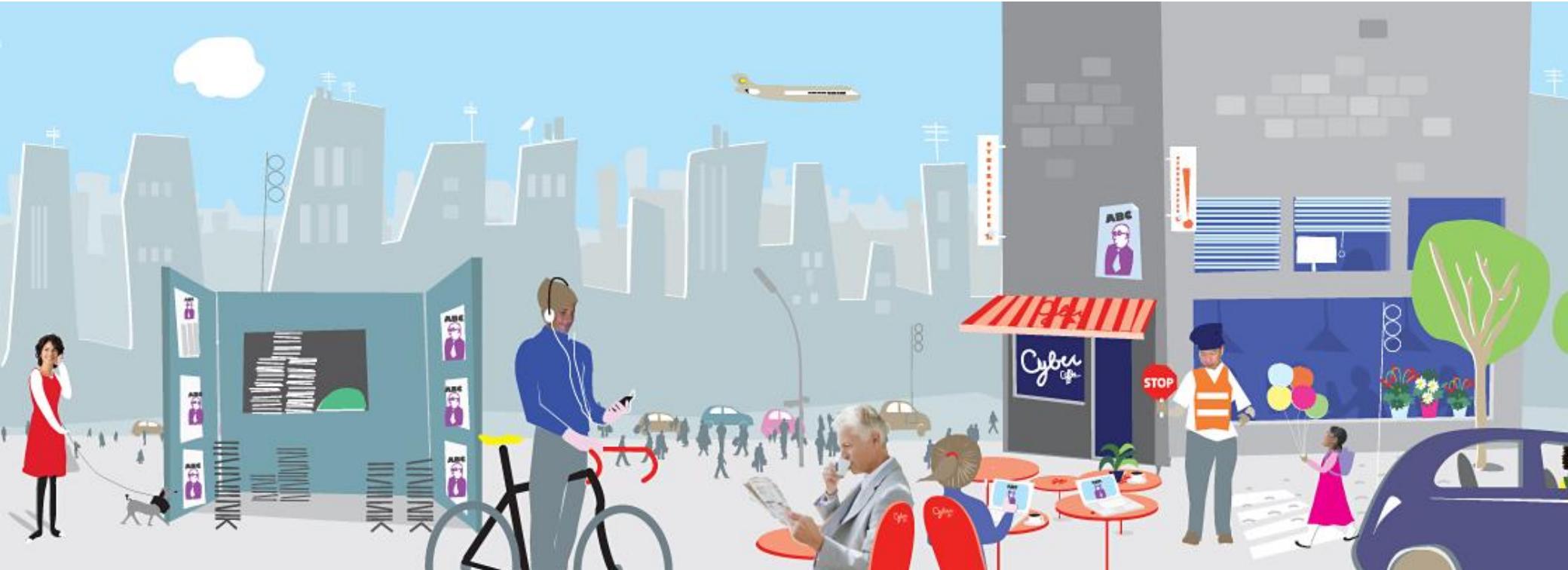

POVERENIK ZA
ZAŠTITU
RAVNOPRAVNOSTI

Odnos predstavnika organa javne vlasti prema diskriminaciji u Srbiji

1

Metodološke napomene

Ciljna populacija

Istraživanjem su obuhvaćeni predstavnici tri grane vlasti: zakonodavne, izvršne i sudske iz 10 institucija

Metoda prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni metodom intervjeta licem u lice, u periodu od 3.10.2013. do 30.10.2013.godine. Intervjue su vodili obučeni anketari koristeći strukturirani upitnik.

Dizajn uzorka

Planirani uzorak je kvotni i obuhvatio je 1.324 ispitanika. Uzorak je planiran tako da u okviru svake institucije reprezentuje osnovni skup date institucije :

ZAKONODAVNA VLAST

- Narodna skupština Republike Srbije
- Skupština AP Vojvodine
- Gradske skupštine
- Opštinske skupštine

IZVRŠNA VLAST

- Vlada Republike Srbije
 - Pokrajinska vlada
 - Gradska veća
 - Opštinska veća

SUDSKA VLAST

- Sudovi
- Tužilaštva

2

Percepcija zastupljenosti diskriminacije

Predstavnici organa javne vlasti doživljavaju diskriminaciju kao negativnu pojavu.

Šta je po Vama diskriminacija?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

SPONTANI ODGOVORI, > 5%

Ugrožavanje/ uskraćivanje prava osobe/ grupe

23

Pravljenje razlika/ nepoštovanje različitosti

20

Neravnopravnost/ stavljanje u nejednak položaj

18

Omalovažavanje, ponižavanje

12

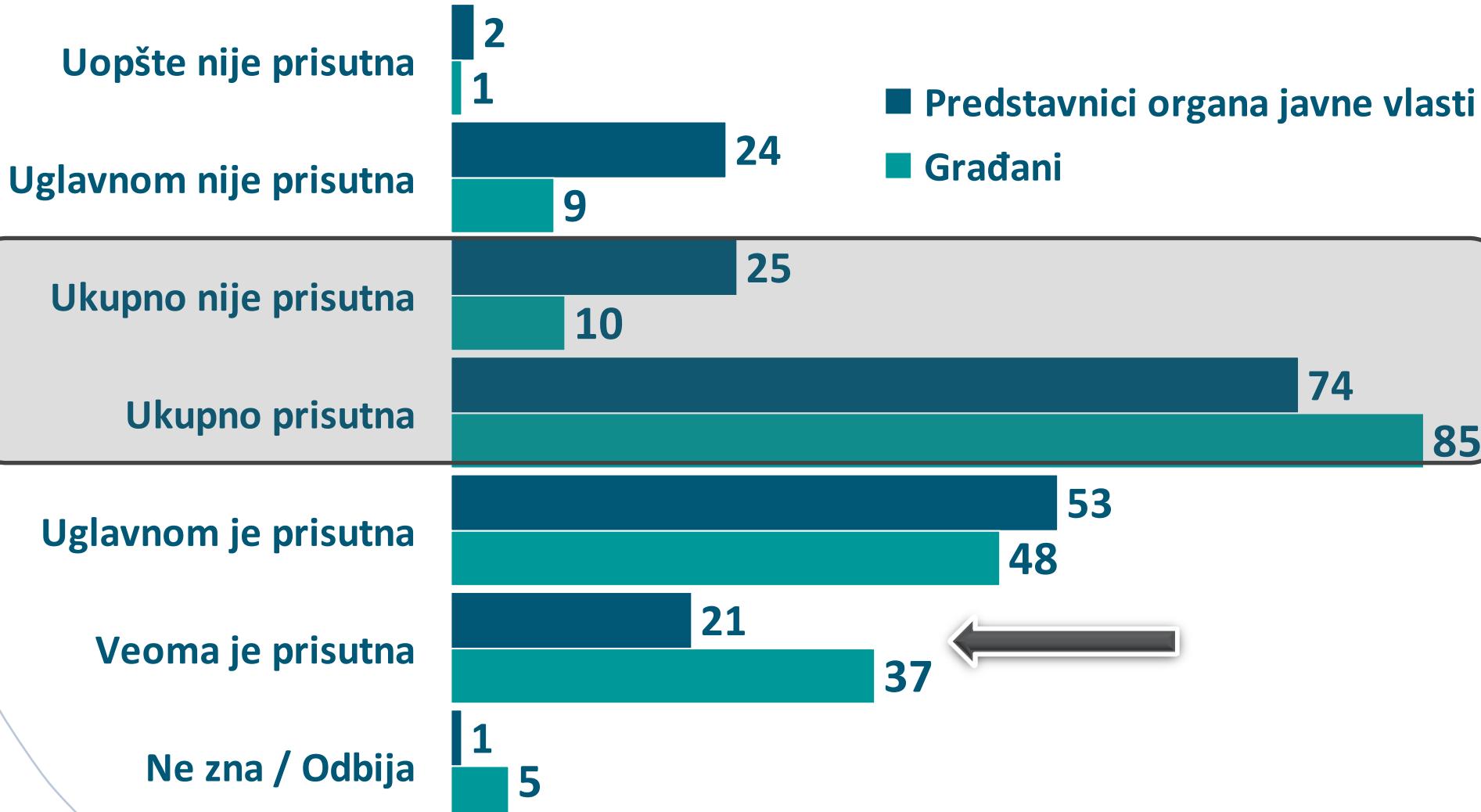
Manjine, manjinske grupe (neravnopravnost, omalovažavanje...)

7

...

Većina predstavnika organa javne vlasti (74%) i građana (85%) se slažu da diskriminacija postoji u Srbiji.

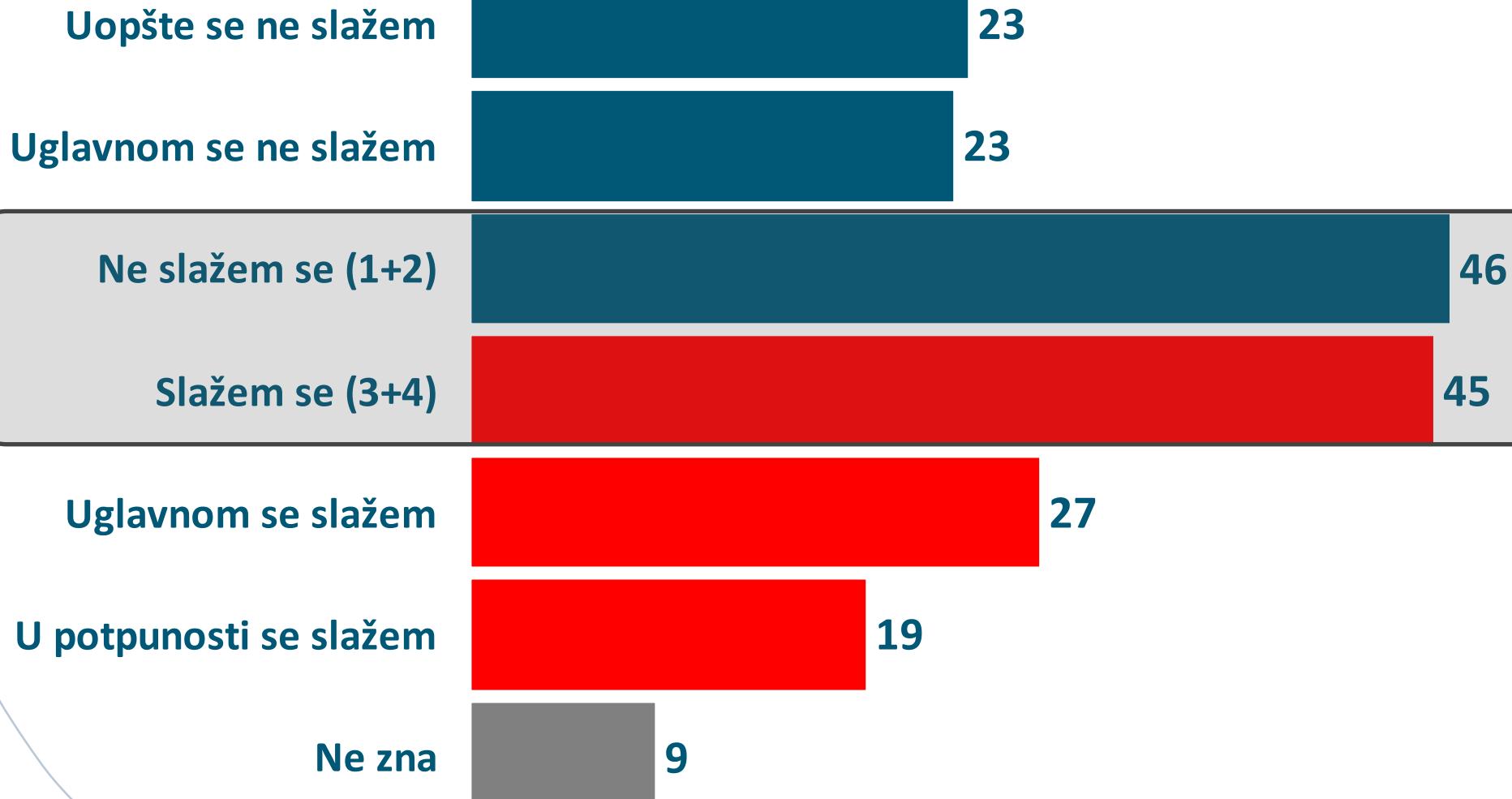
Po Vašem mišljenju, u kojoj meri je diskriminacija prisutna u Srbiji?

Ipak, predstavnici organa javne vlasti iskazali su podeljena mišljenja o tome da li je diskriminacija izraženija u Srbiji nego u državama Zapadne Evrope

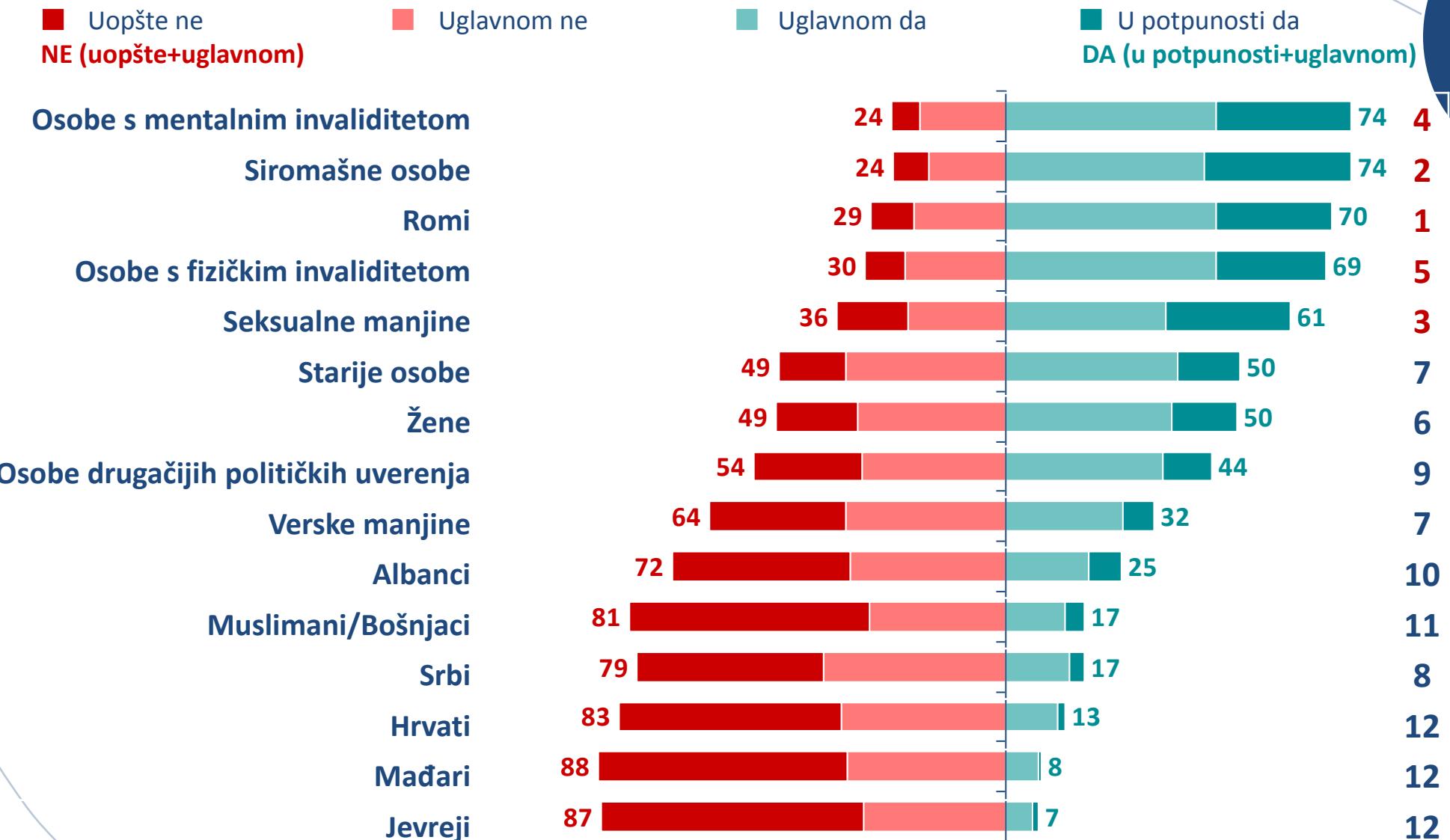
U Srbiji je diskriminacija izraženija nego u zemljama Zapadne Evrope

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Romi, siromašne osobe, seksualne manjine i osobe sa invaliditetom, navode se kao grupe stanovništva koje su u najvećoj meri diskriminisane u Srbiji

Šta biste rekli, koje grupe stanovništva su u najvećoj meri diskriminisane u Srbiji?

A kao oblast u kojoj je diskriminacija najprisutnija, predstavnici javne vlasti najčešće navode zapošljavanje.

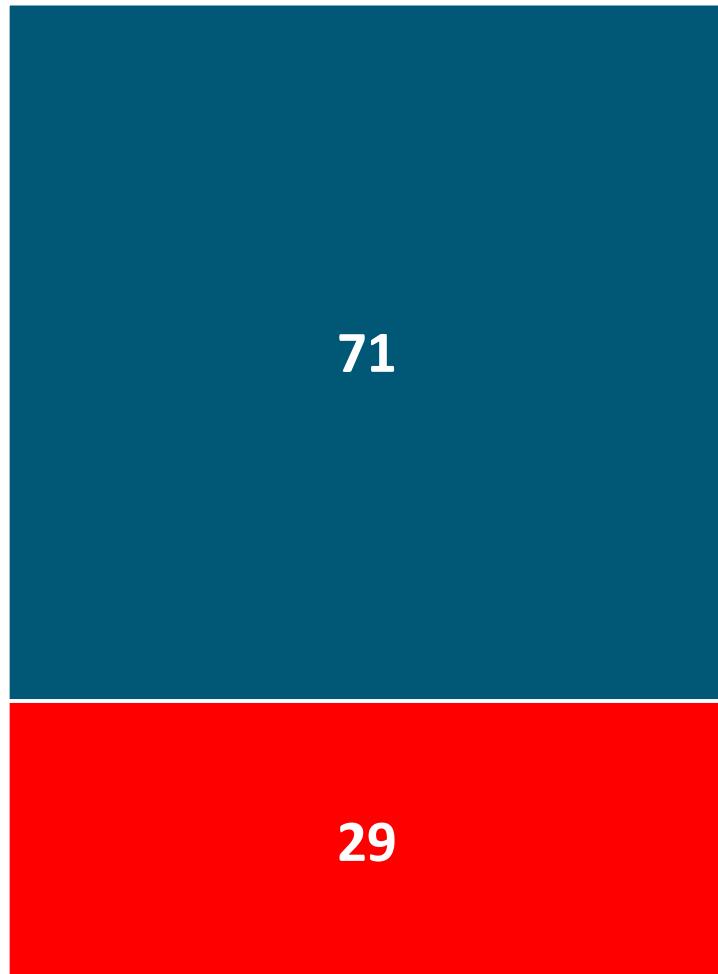
A u kojoj oblasti je diskriminacija najprisutnija?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

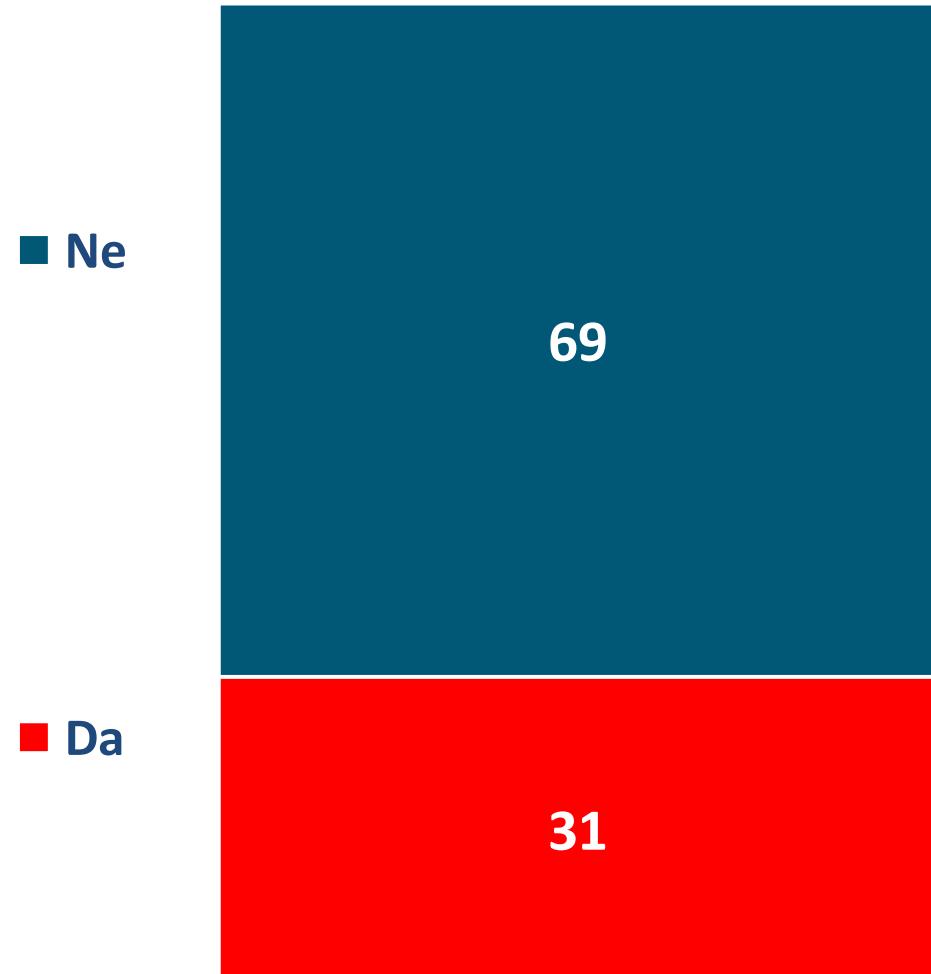

Da je bilo izloženo diskriminaciji izjavilo je 29% predstavnika organa javne vlasti, a vrlo sličan je i procenat onih (31%) koji su navodili da je neka njima bliska osoba bila diskriminisana.

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Da li ste Vi lično bili izloženi diskriminaciji?

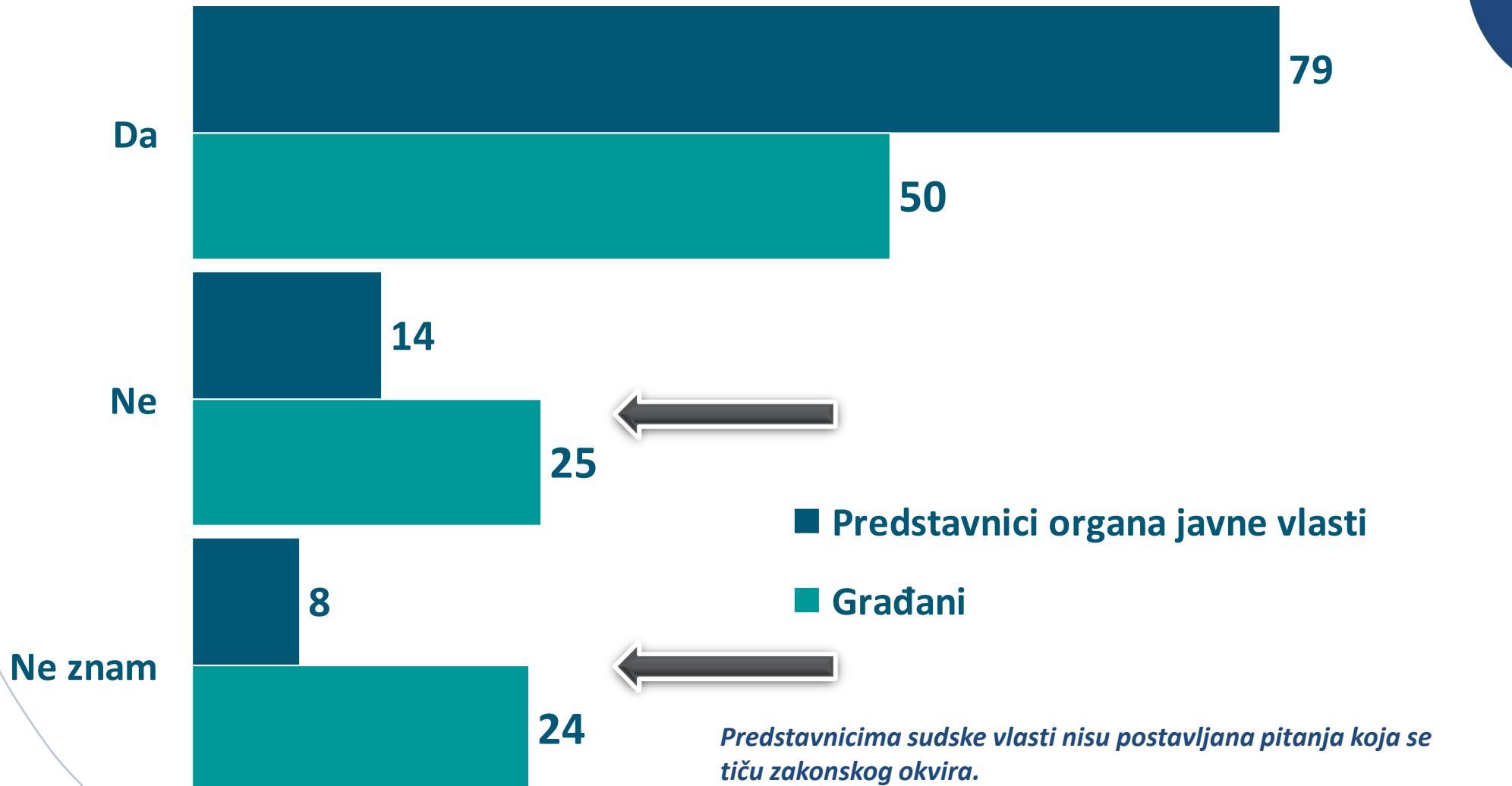
Da li je neko od članova vaše porodice ili bliskih prijatelja/ica bio izložen diskriminaciji?

3

Zakon o zabrani diskriminacije

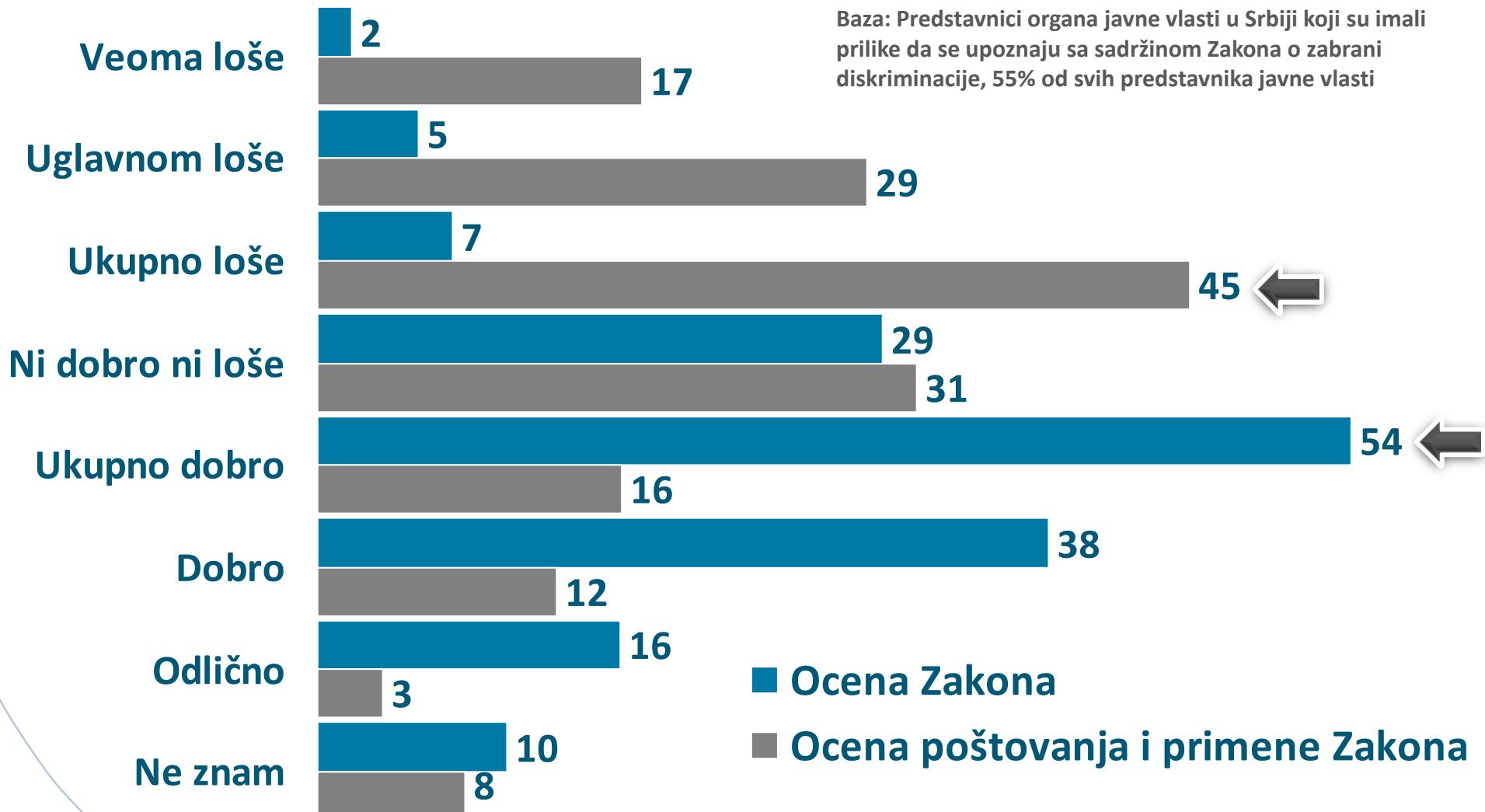
Uprkos jasno izraženom negativnom stavu prema diskriminaciji i uverenju da ona postoji u Srbiji, predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti samo su delimično upoznati sa zakonskim antidiskriminacionim okvirom.

Da li je, prema vašim saznanjima, diskriminacija u Srbiji pravno regulisana, odnosno, zakonom zabranjena?

Mišljenja o sadržaju aktuelnog Zakona o zabrani diskriminacije su uglavnom dobra, ali je sam zakon znatno bolje ocenjen od njegovog poštovanja i primene u praksi.

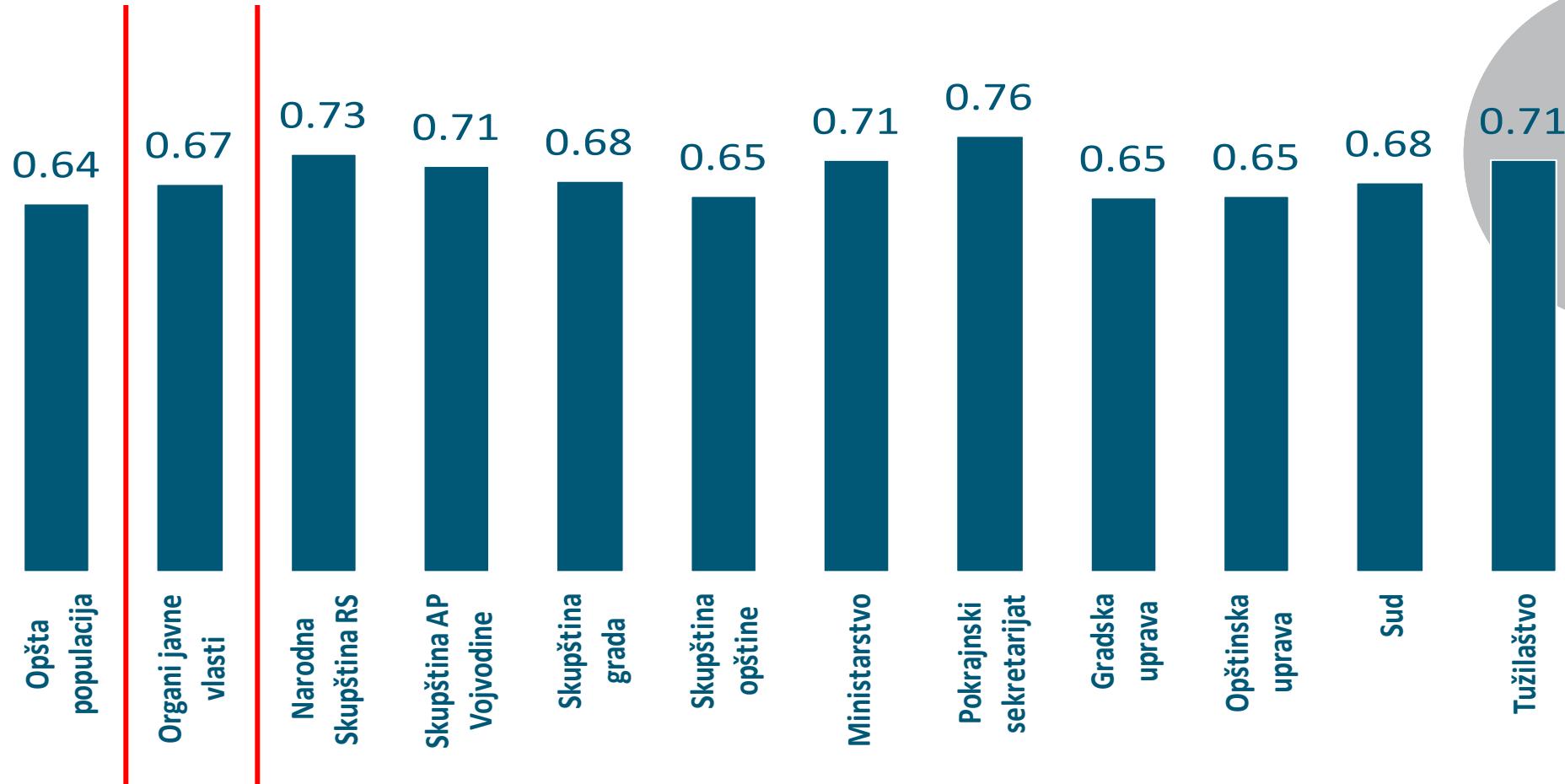
Po Vašem mišljenju, kako biste ocenili postojeći Zakon o zabrani diskriminacije? / A kada se radi o poštovanju i primeni Zakona o zabrani diskriminacije, kojom ocenom biste ocenili sprovođenje tog zakona u praksi?

4

Prepoznavanje diskriminacionog ponašanja

Razlika između predstavnika organa javne vlasti i građana u znanju o diskriminaciji je minimalna, bez značajnih razlika između predstavnika različitih državnih institucija

Koeficijent znanja o diskriminaciji predstavlja ukupan broj tačnih odgovora svakog ispitanika podeljen sa maksimalnim mogućim brojem tačnih odgovora

5

Govor mržnje

Predstavnici organa javne vlasti doživljavaju govor mržnje kao negativnu pojavu

Šta je po Vama govor mržnje?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

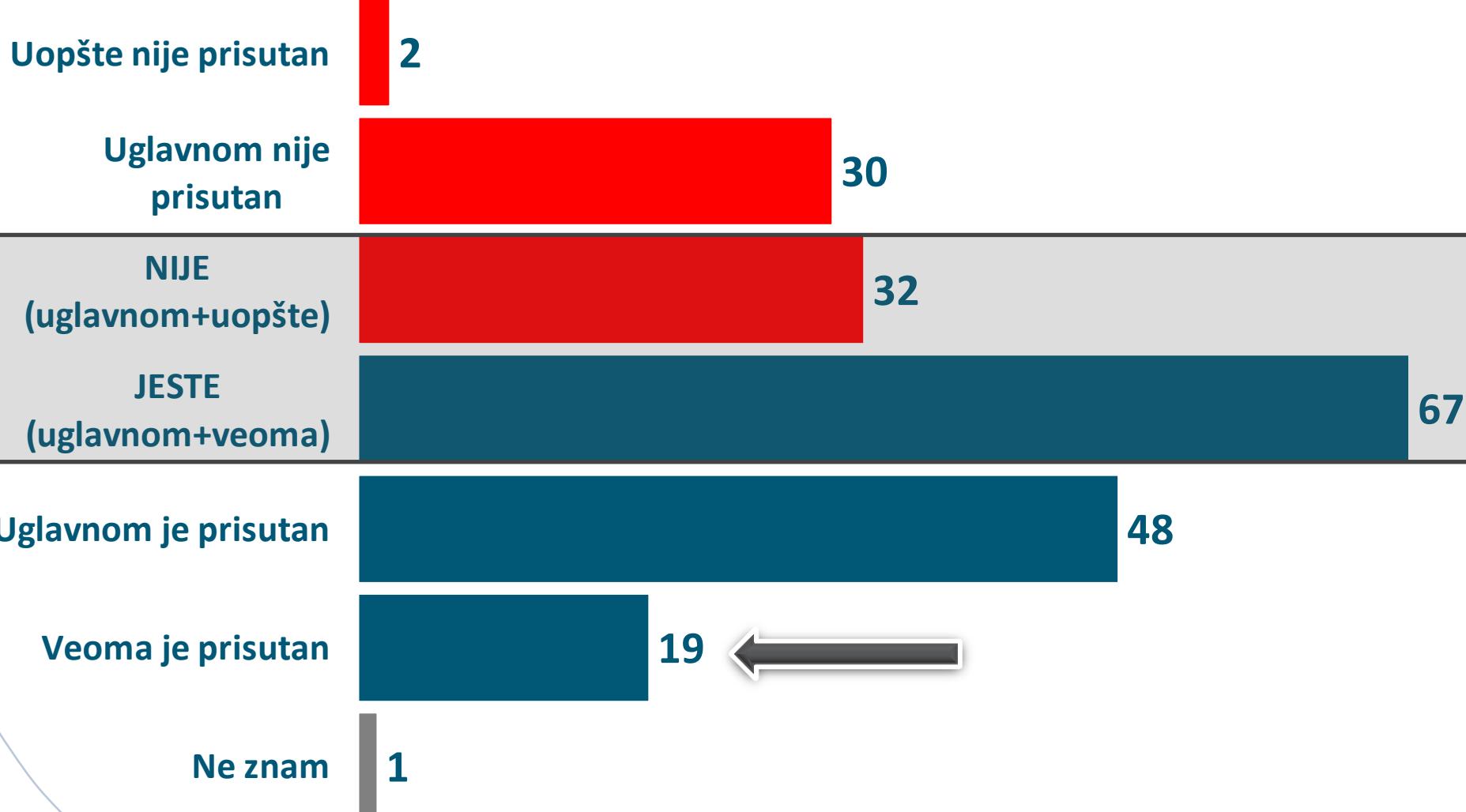
SPONTANI ODGOVORI, > 5%

Većina predstavnika organa javne vlasti smatra da govor mržnje postoji u Srbiji.

Po Vašem mišljenju, u kojoj meri je govor mržnje prisutan u Srbiji?

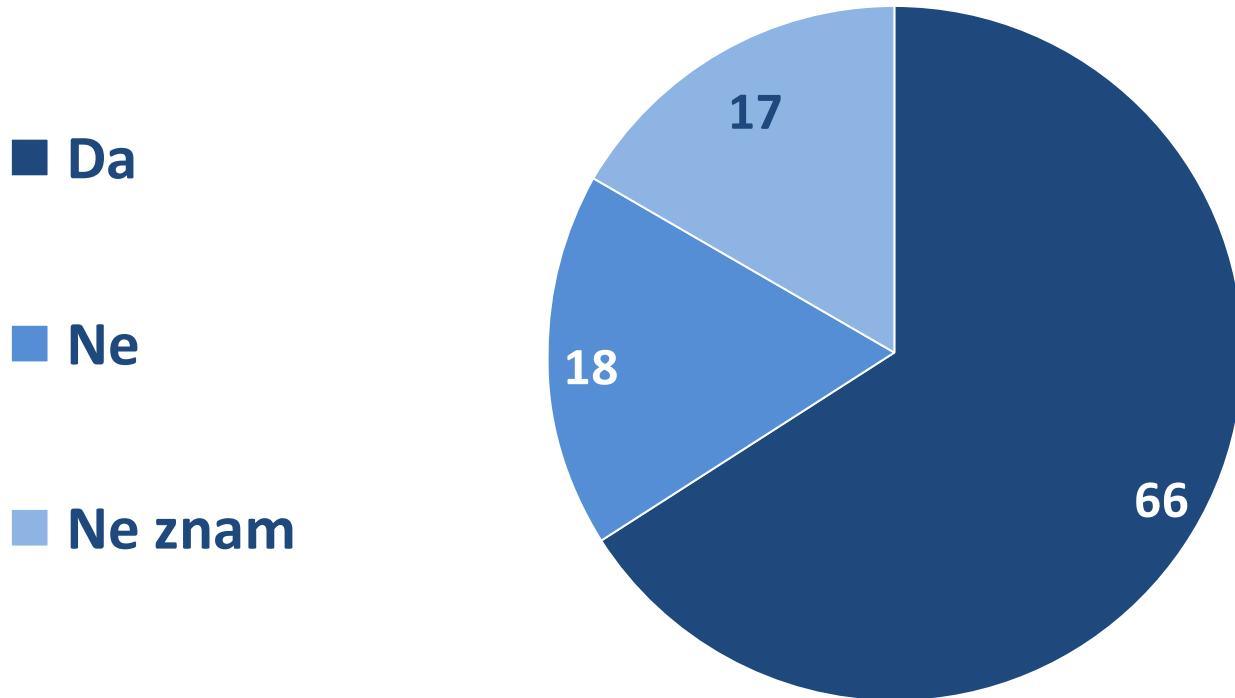
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Kada je pravni okvir zabrane govora mržnje u pitanju, deo predstavnika organa javne vlasti nije dovoljno informisan, jer čak trećina predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti ne zna ili smatra da govor mržnje nije zakonom zabranjen.

Da li je, prema vašim saznanjima, govor mržnje u Srbiji pravno regulisan, to jest zakonom zabranjen?

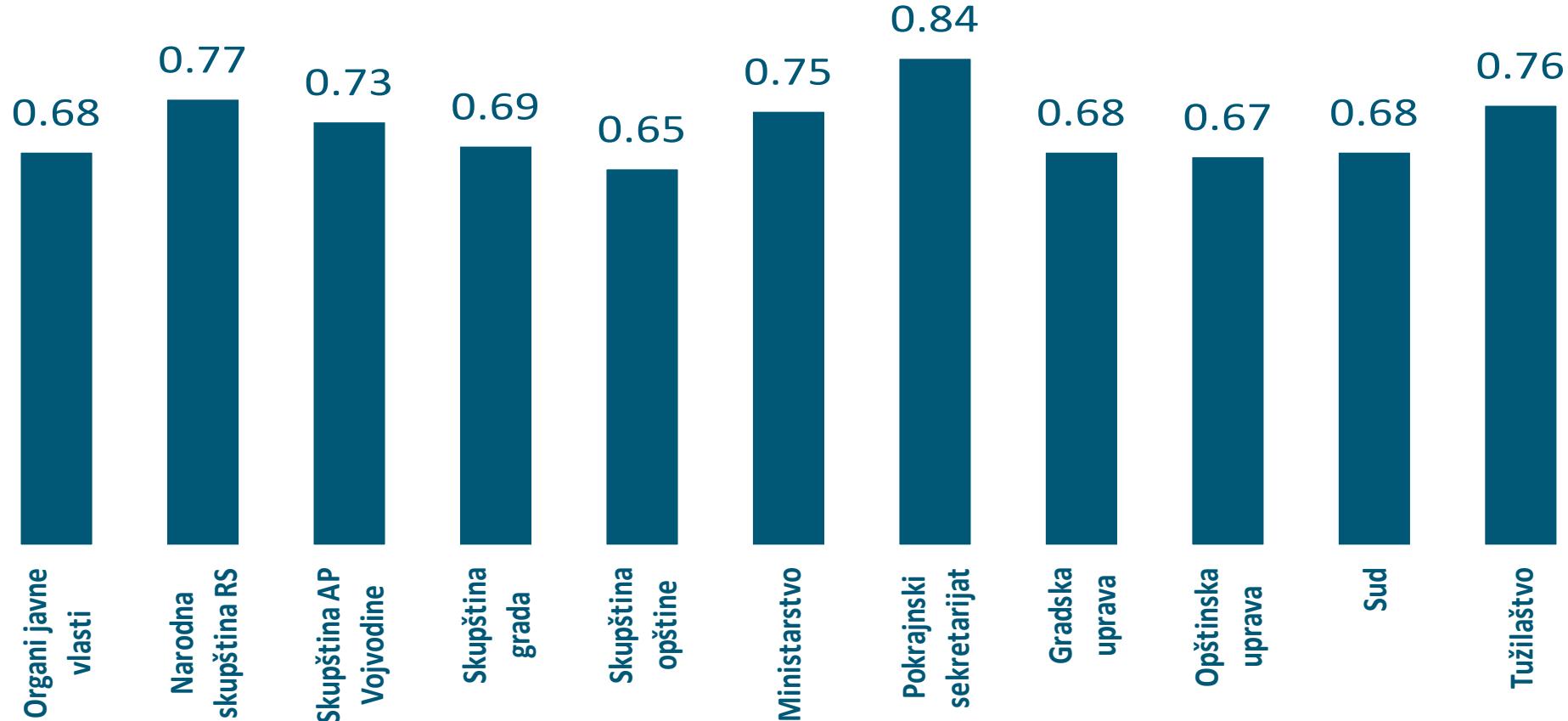
Baza: Predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti u Srbiji

Predstvincima sudske vlasti ovo pitanje nije bilo postavljeno

Kao i u slučaju diskriminacije generalno, deo predstavnika organa javne vlasti ne prepoznaće govor mržnje uvek dosledno, već u vezi s konkretnom temom (najmanja osetljivost postoji kada su u pitanju tražioci azila i LGBT populacija).

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

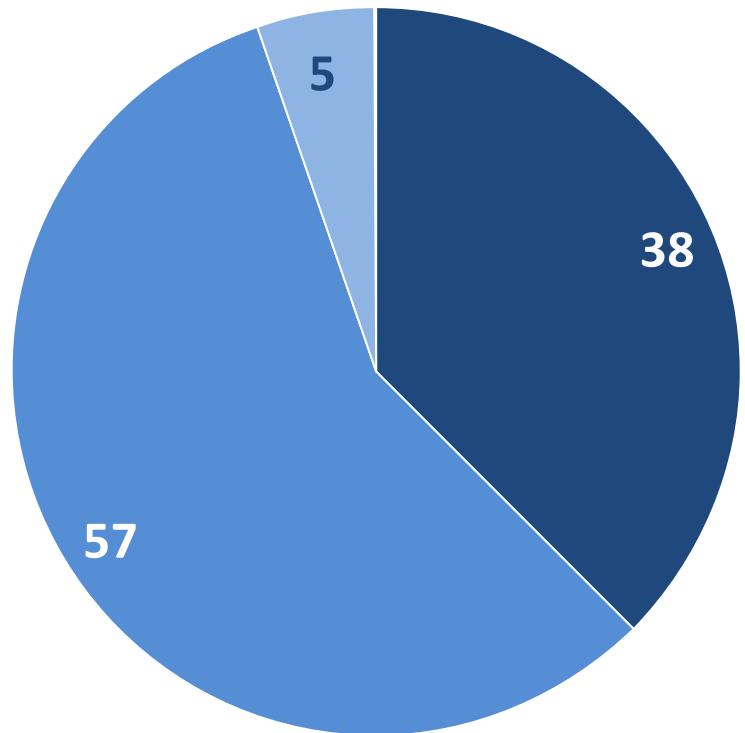

Koefficijent znanja o govoru mržnje predstavlja ukupan broj tačnih odgovora svakog ispitanika podeljen sa maksimalnim mogućim brojem tačnih odgovora

Većina predstavnika organa javne vlasti ima stav da govor mržnje treba sankcionisati. Ipak, značajan procenat (više od trećine) smatra da previše strogo kažnjavanje govora mržnje ugrožava slobodu govora.

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

- Previše strogo sankcionisanje govora mržnje lako može da ugrozi slobodu govora
- Ugrožavanje slobode govora samo je izgovor da se govor mržnje toleriše
- Ne znam

6

Stavovi prema postojanju diskriminacije i predrasuda među predstavnicima organa javne vlasti

Prema viđenju samih predstavnika organa javne vlasti, među njihovim kolegama postoje predrasude prema određenim grupama

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Nemam ništa protiv homoseksualaca, ali neka oni to budu kod svoje kuće, a ne u javnosti

Male verske zajednice (kao što su Jehovini svedoci, Adventisti, i slične) često zloupotrebljavaju naivnost i

Homoseksualnost je bolest koju treba lečiti

Za svoju bolest, oboleli od HIV/AIDS su sami krivi

Nemam ništa protiv Roma, ali oni, ipak, vole da kradu

Deca sa smetnjama u razvoju ne mogu da se uklope sa drugom decom, prevelike su razlike

Muškarci su bolji rukovodioci od žena

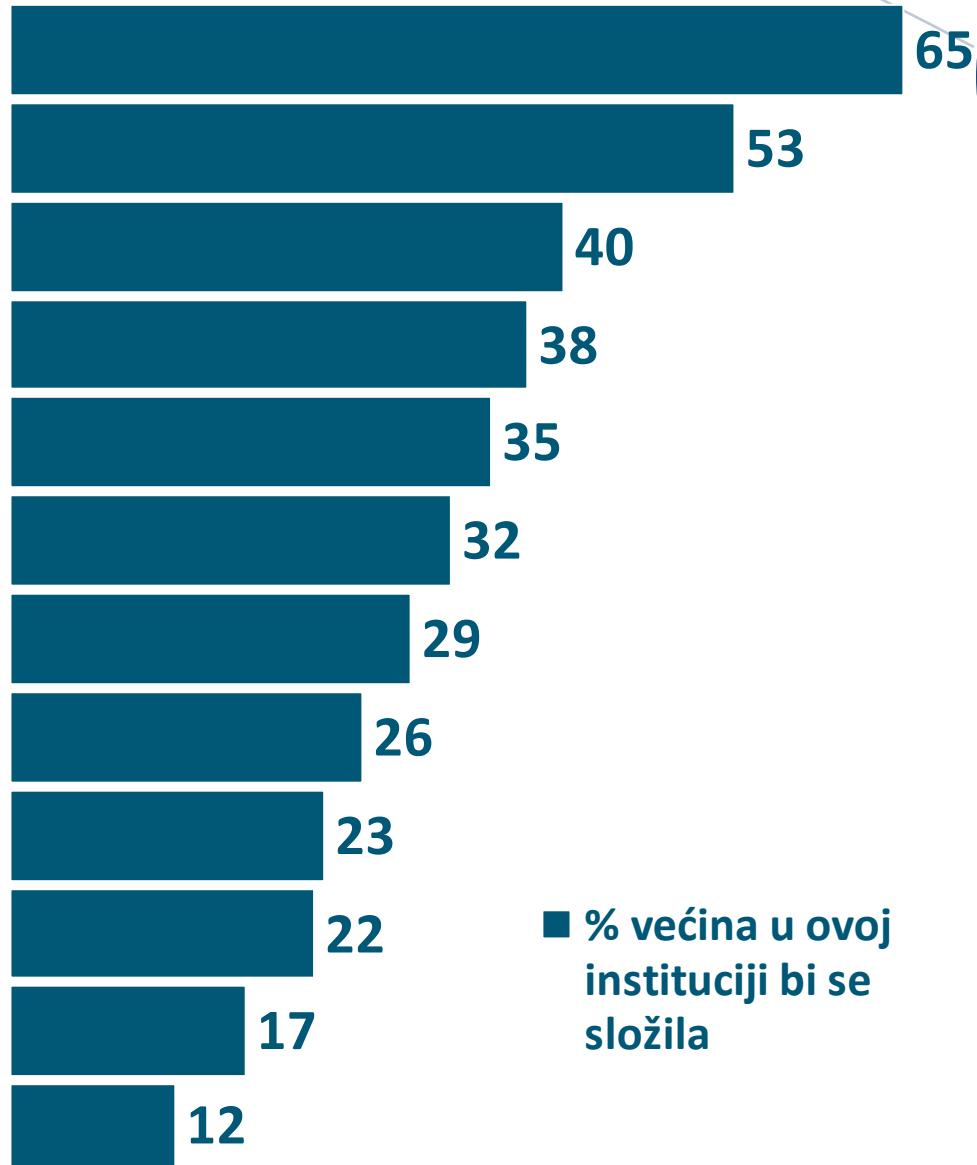
Romi su toliko drugačiji da se prosto ne mogu uklopiti u način života kojim žive ostali građani u Srbiji

Treba biti oprezan prema drugim narodima i kada se pokazuju kao prijatelji

Čovek se može osećati sasvim sigurnim samo kada živi u sredini gde je većina pripadnika njegove nacije

Žene nisu za politiku

Ima neke istine u knjigama koje objašnjavaju postojanje jevrejske zavere

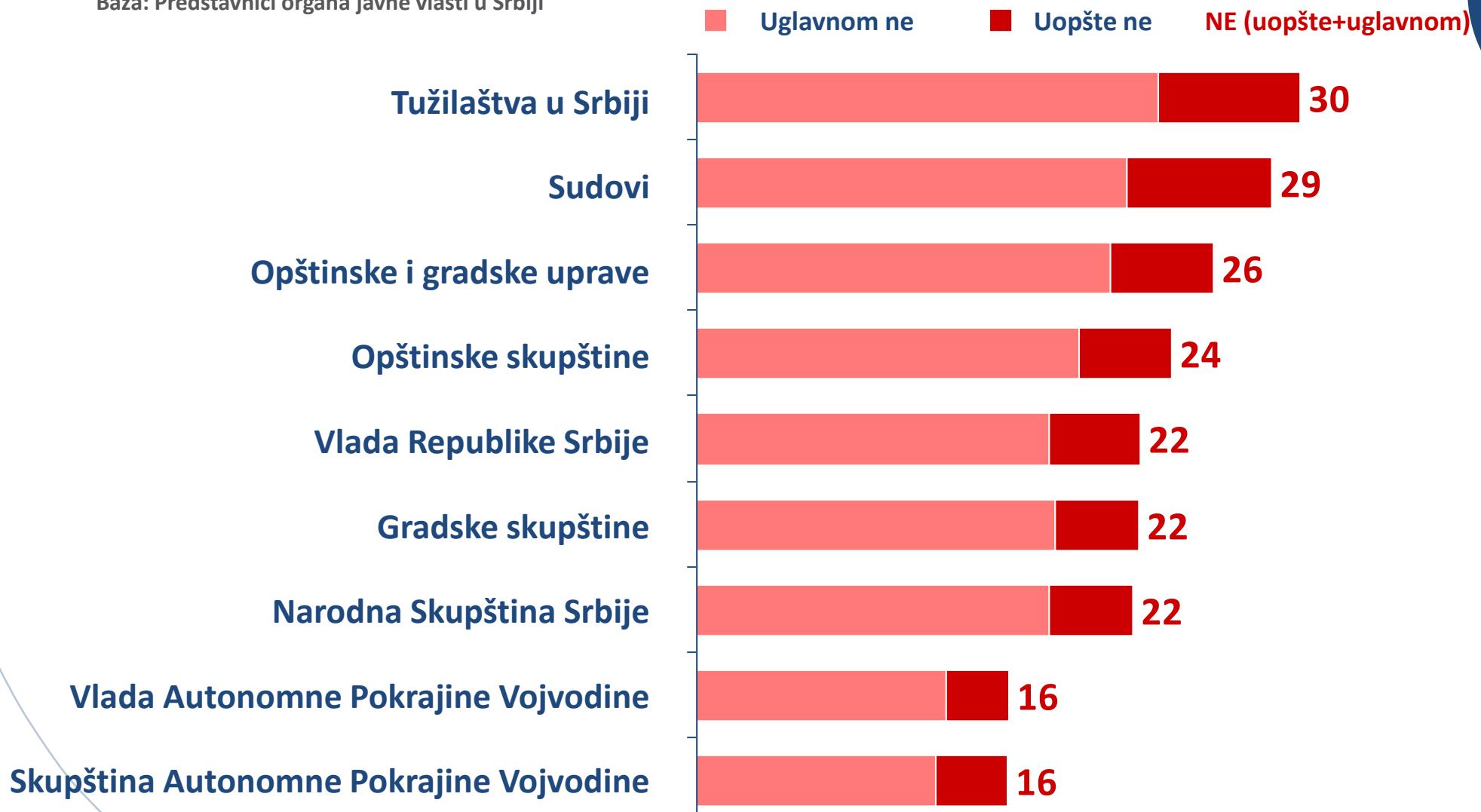

■ % većina u ovoj instituciji bi se složila

Određeni broj predstavnika organa javne vlasti smatra da je u organima javne vlasti zastupljena i diskriminacija, tj. nejednak tretman određenih grupa

U kojoj meri ove institucije jednako tretiraju sve građane, bez obzira na njihovu nacionalnost, veru, seksualnu orijentaciju, pol, uzrast, političku pripadnost ili bilo koje drugo lično svojstvo?

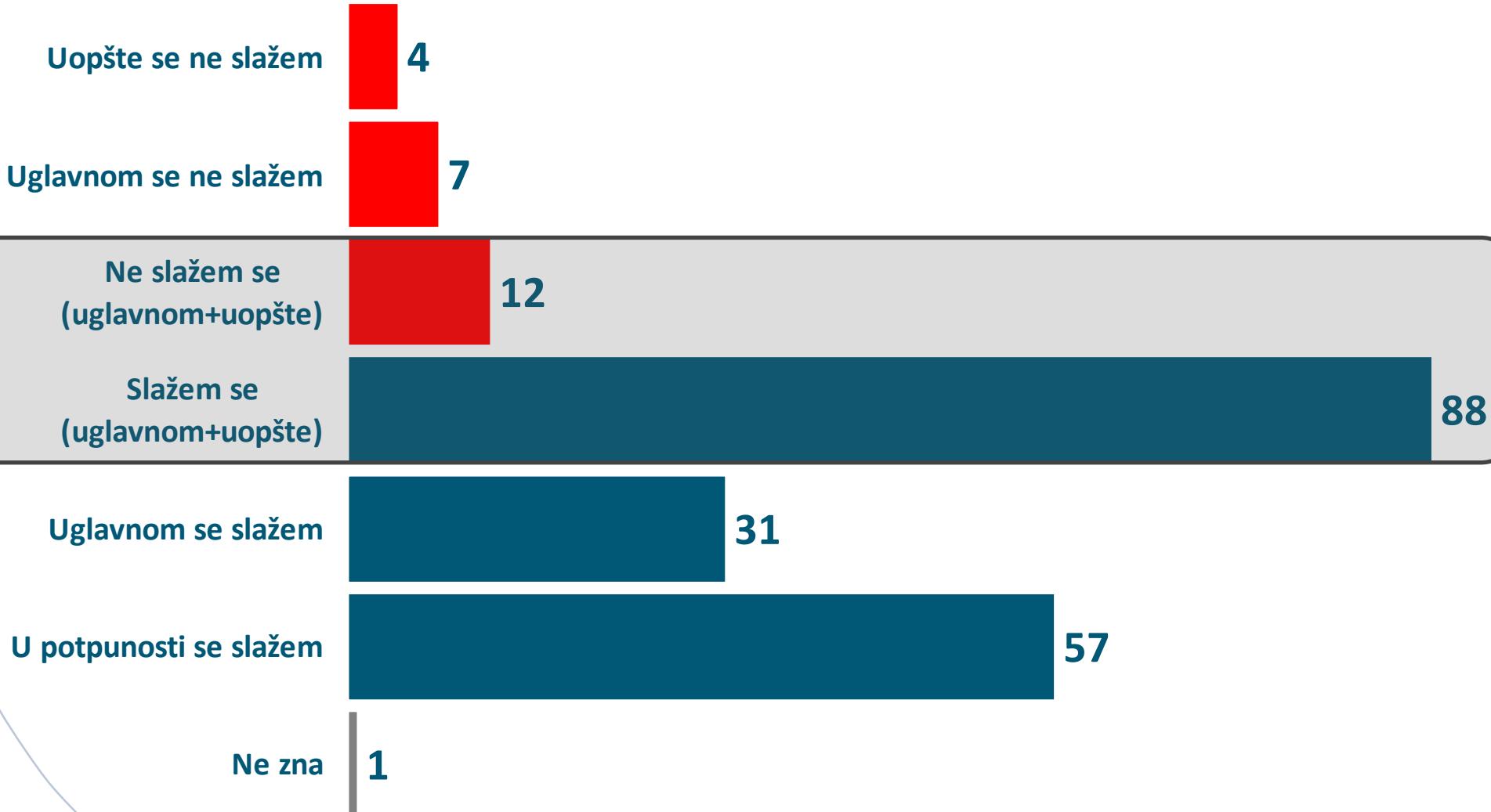
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Predstavnici organa javne vlasti slažu se u stavu da diskriminaciona ponašanja ili izjave javnih službenika imaju veću težinu i da ih treba ošteti sankcionisati nego kad su građani ti koji diskriminišu.

Javni radnici i predstavnici vlasti treba da imaju veću odgovornost od običnih građana, te ih treba ošteti kažnjavati za diskriminatorno ponašanje ili izjave

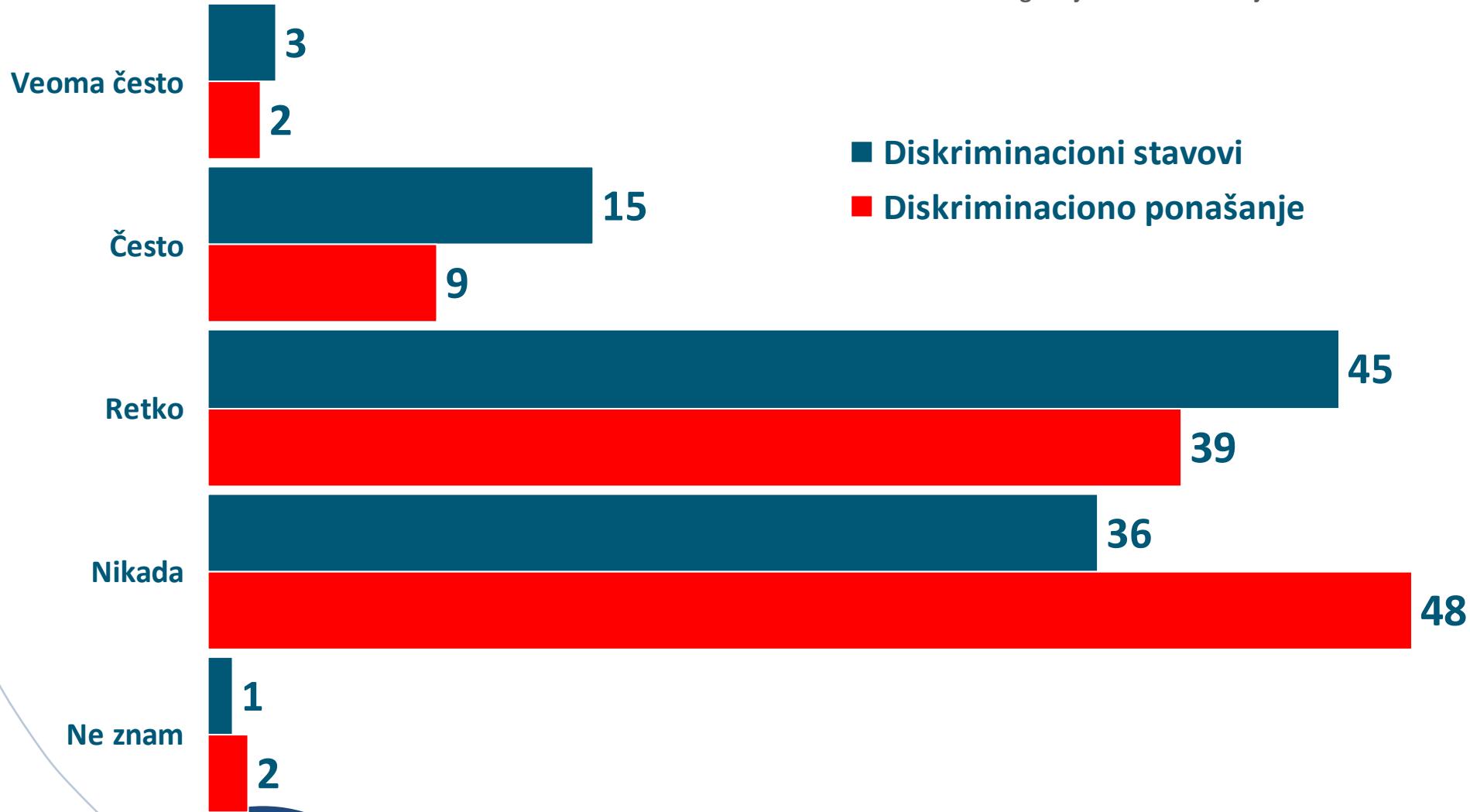
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Preko polovine predstavnika organa javne vlasti smatra da su u institucijama u kojima rade, njihove kolege iznosile diskriminacione stavove ili ispoljavale diskriminaciono ponašanje

Koliko se često dešava da od svojih kolega i saradnika u ovoj instituciji čujete određeni stav ili mišljenje kojim se omalovažava ili vredna neka grupa? / Koliko često se dešava da neko od vaših kolega i saradnika vrši neki oblik DISKRIMINACIJE?

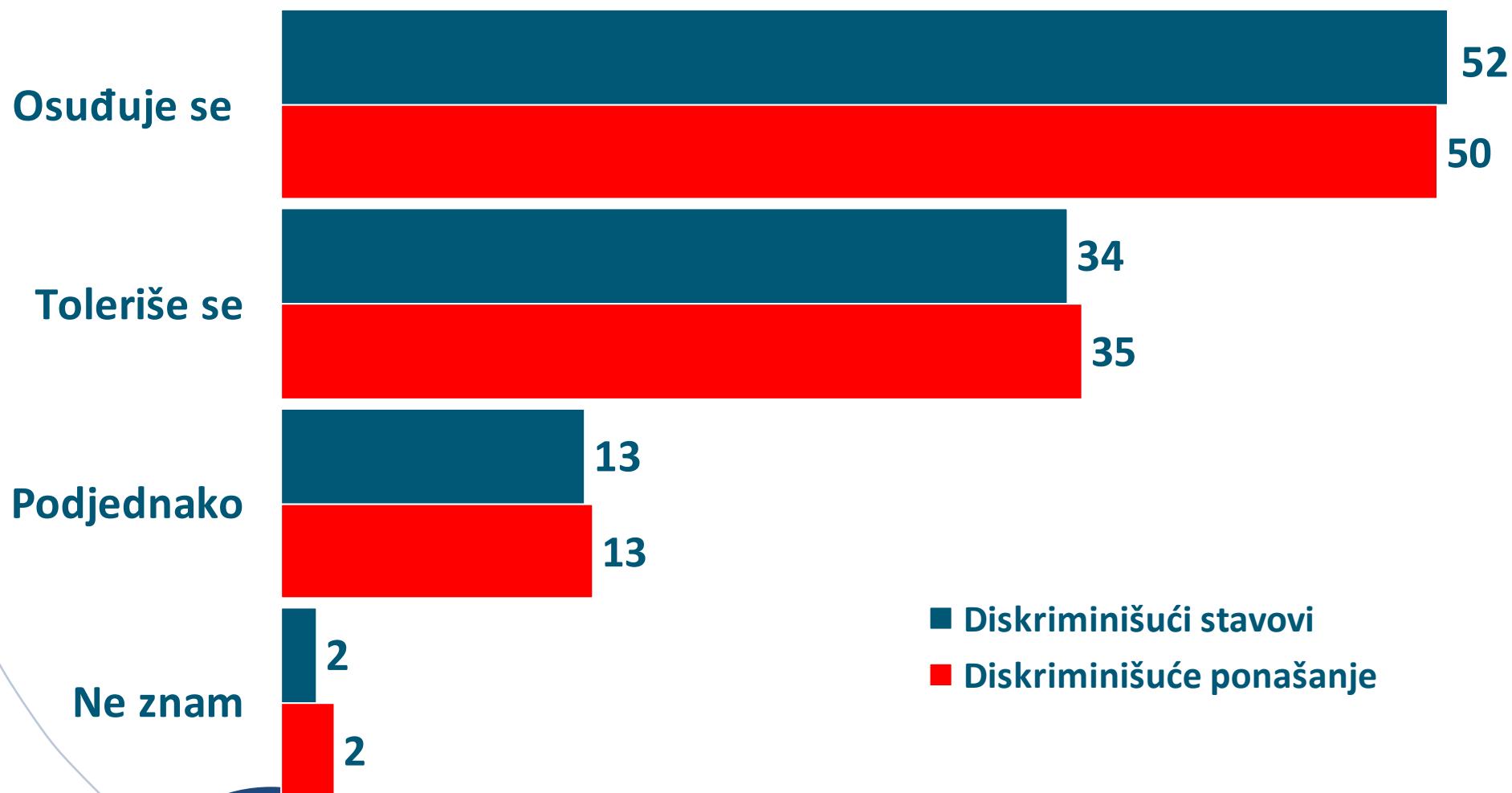
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Predstavnici javne vlasti kažu da se diskriminacioni stavovi ili diskriminaciono ponašanje uglavnom osuđuju, ali trećina predstavnika organa javne vlasti primećuje toleranciju kolega kada se neki od pomenutih slučajeva desi

Generalno, da li se u vašem radnom okruženju u većoj meri osuđuje ili se u većoj meri toleriše izražavanje stavova ili mišljenja kolega kojima se diskriminiše neka grupa/ponašanje kolega koje JE DISKRIMINATORNO?

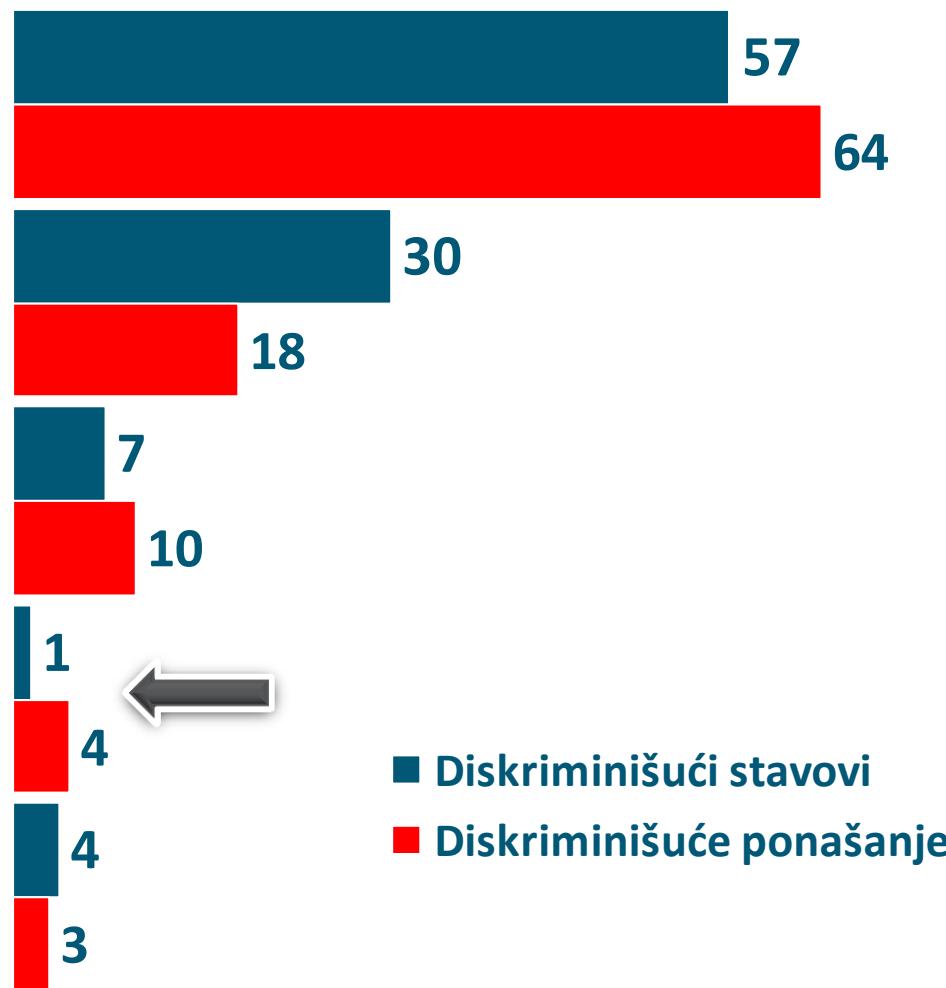
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji koji su primetili iznošenje diskriminacionih stavova (64%) / diskriminaciono ponašanje (52%)

Većina predstavnika javne vlasti, se po sopstvenoj tvrdnji otvoreno suprotstavlja u situacijama diskriminacije ili iznošenja diskriminišućih stavova u instituciji u kojoj rade...

Kako vi reagujete u takvoj situaciji?

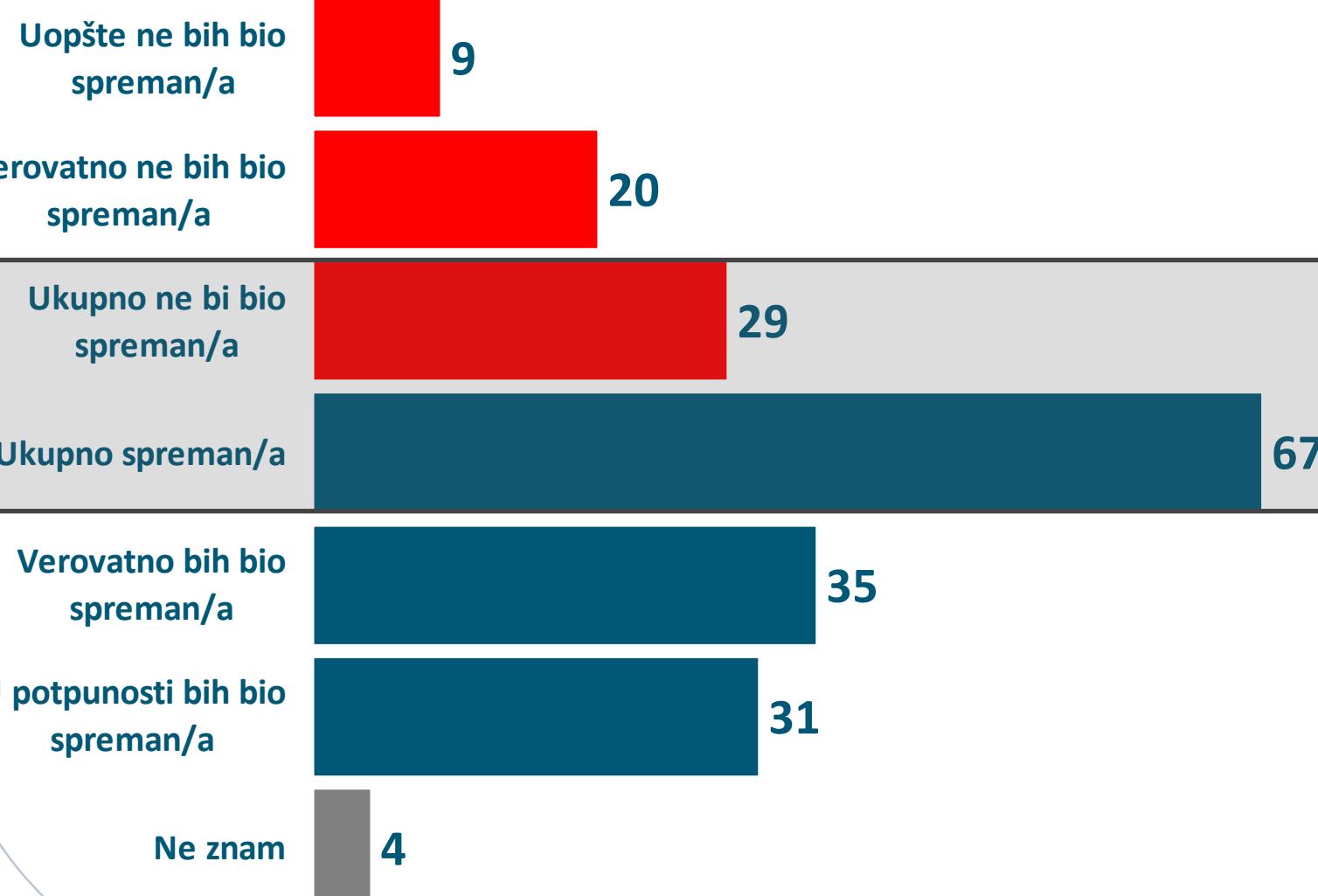
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji koji su primetili iznošenje diskriminacionih stavova (64%) / diskriminaciono ponašanje (52%)

Deklarativna spremnost predstavnika organa javne vlasti da se aktivno suprotstave kolegama koje diskriminišu i da ih prijave nadležnim organima daleko prevazilazi reagovanje u stvarnim situacijama.

U kojoj meri biste bili spremni da slučaj diskriminacije od strane vaših kolega prijavite nadležnom organu?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

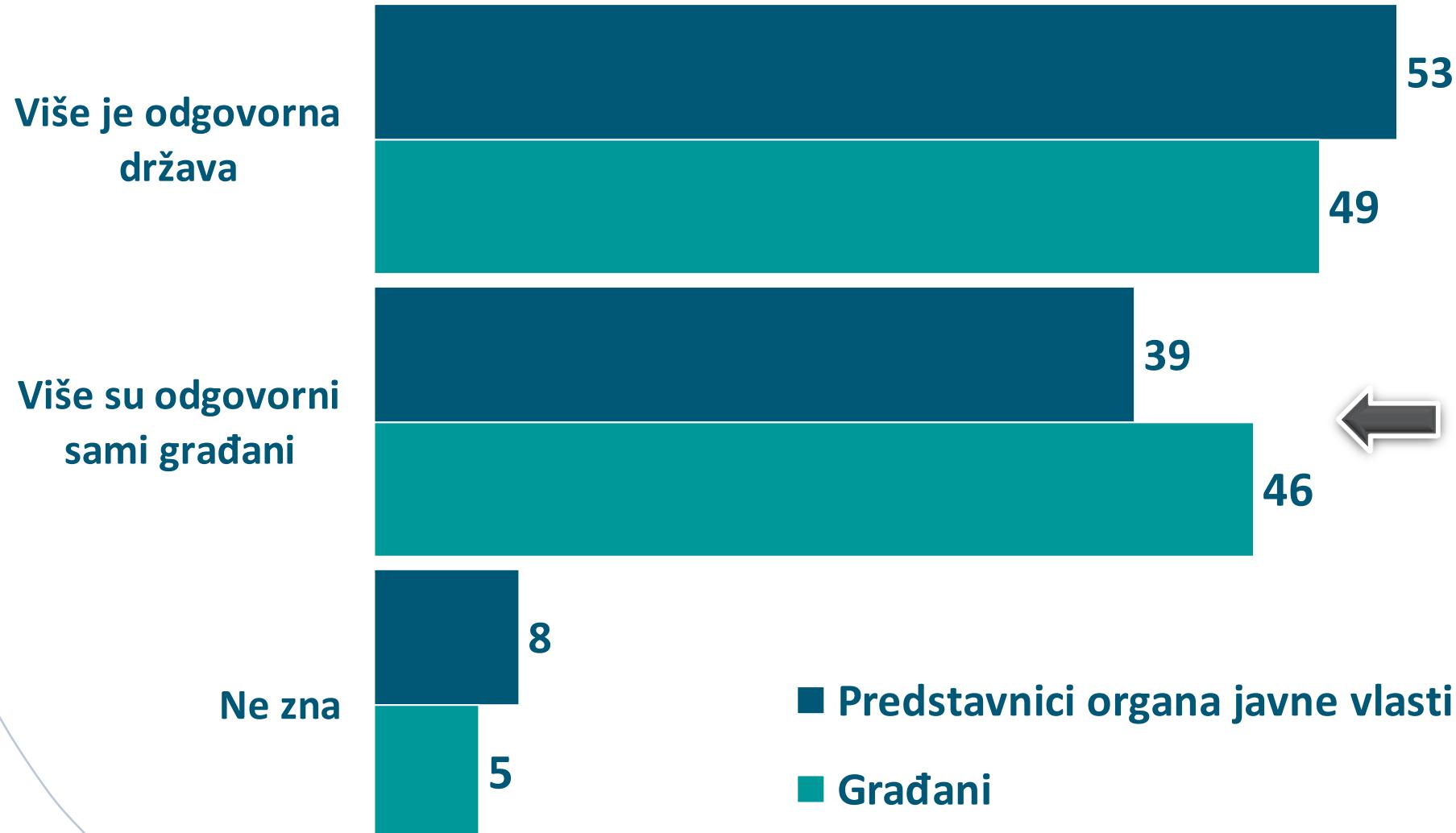

7

Stavovi prema odgovornosti i ulozi institucija u borbi protiv diskriminacije

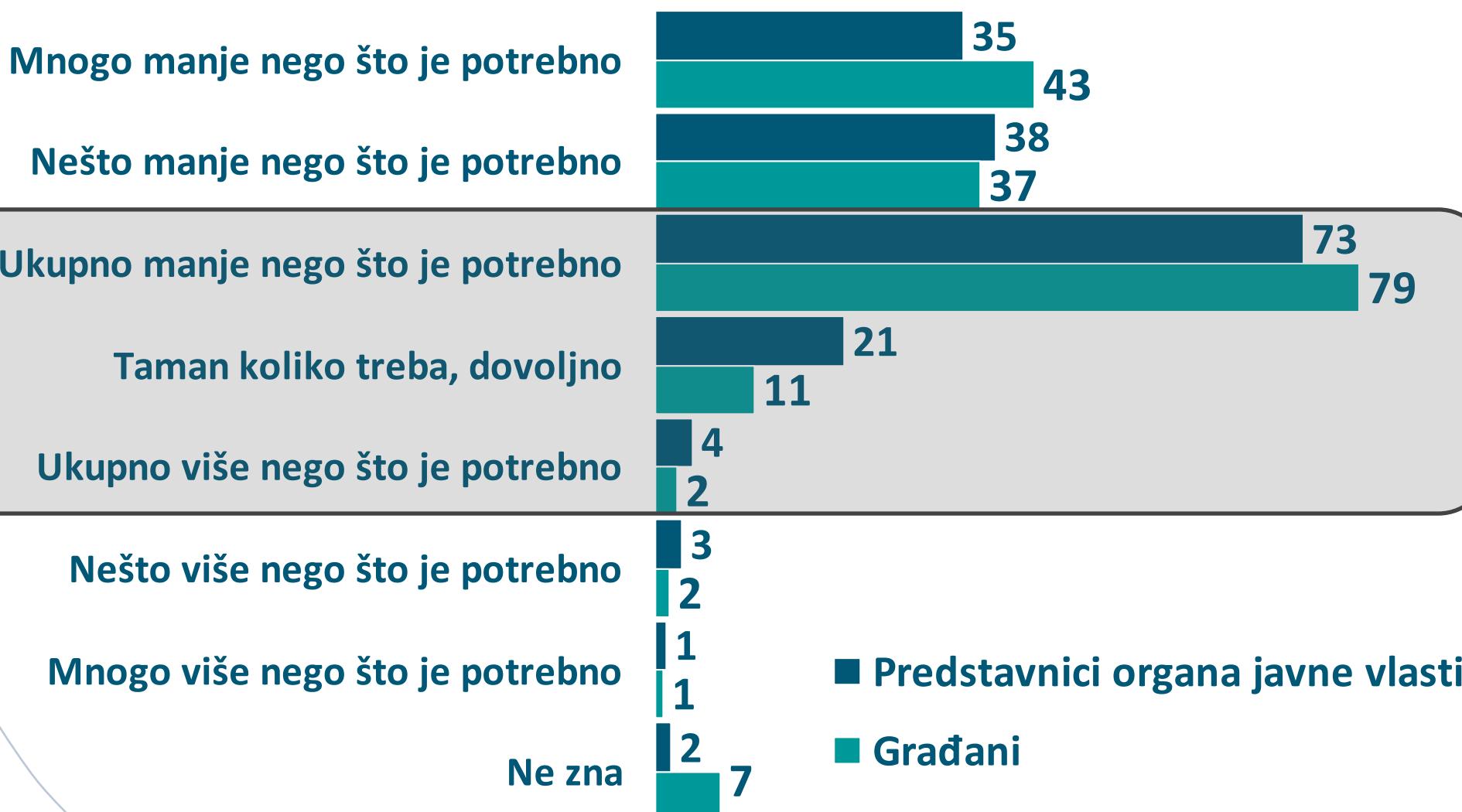
Kada se postavi pitanje na kome u društvu više leži odgovornost za razbijanje predrasuda , mišljenja su podeljena

Kada su u pitanju predrasude, da li je po vašem mišljenju za promenu svesti građana više odgovorna država, ili su više odgovorni sami građani?

...ali se bavljenje države problemom diskriminacije ne smatra dovoljnim

U kojoj meri se po vašem mišljenju država bavi problemom diskriminacije?

■ Predstavnici organa javne vlasti

■ Građani

Nedostatak političke volje i postojanje prioritetnijih problema smatraju se glavnim razlozima zašto se država ne bavi više problemom diskriminacije

Šta mislite šta je glavni razlog zašto se država bavi ovim problemom MANJE nego što bi trebalo?

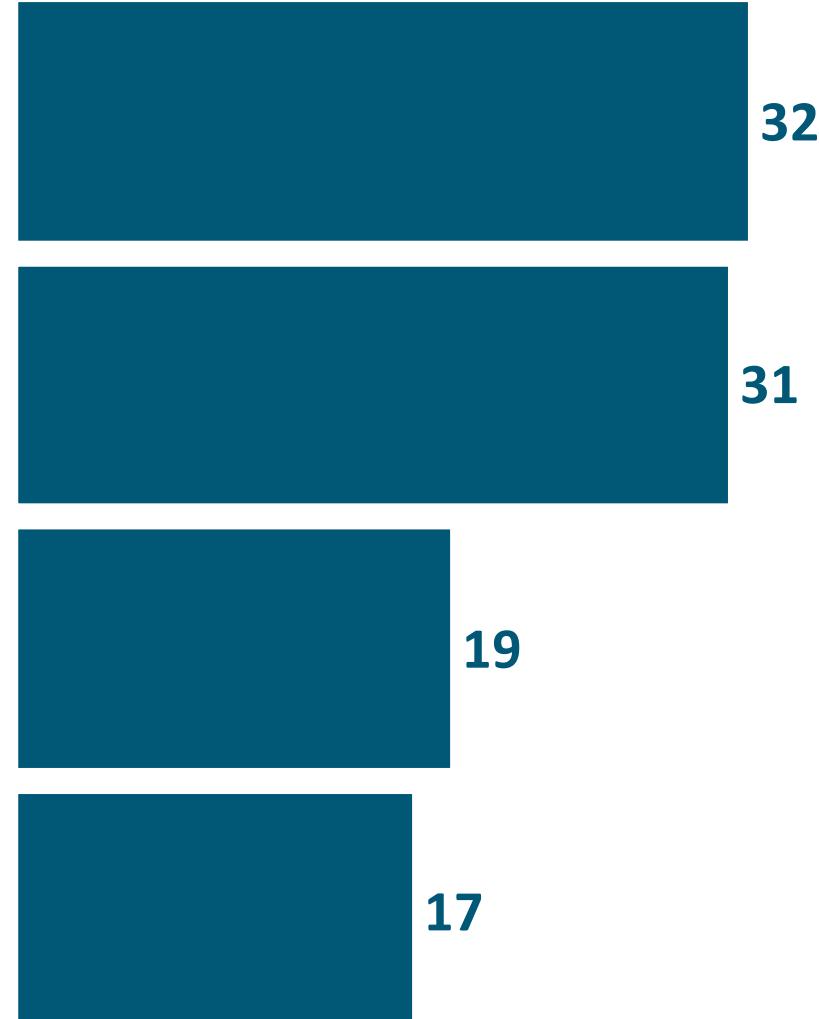
Baza: Predstavnici javne vlasti u Srbiji koji smatraju da se država bavi ovim problemom manje nego što bi trebalo (73% ukupne populacije)

Zato što nema političke volje, jer se političke partije ponašaju populistički i ne usuđuju se da se suštinski i generalno pozabave ovim problemom, posebno kada su u pitanju neke manjinske grupacije nepopularne među građanima

Zato što ovog trenutka ima prioritetnijih problema koji se tiču opšteg dobra svih građana

Zato što država ne prepoznae značaj problema diskriminacije u dovoljnoj meri

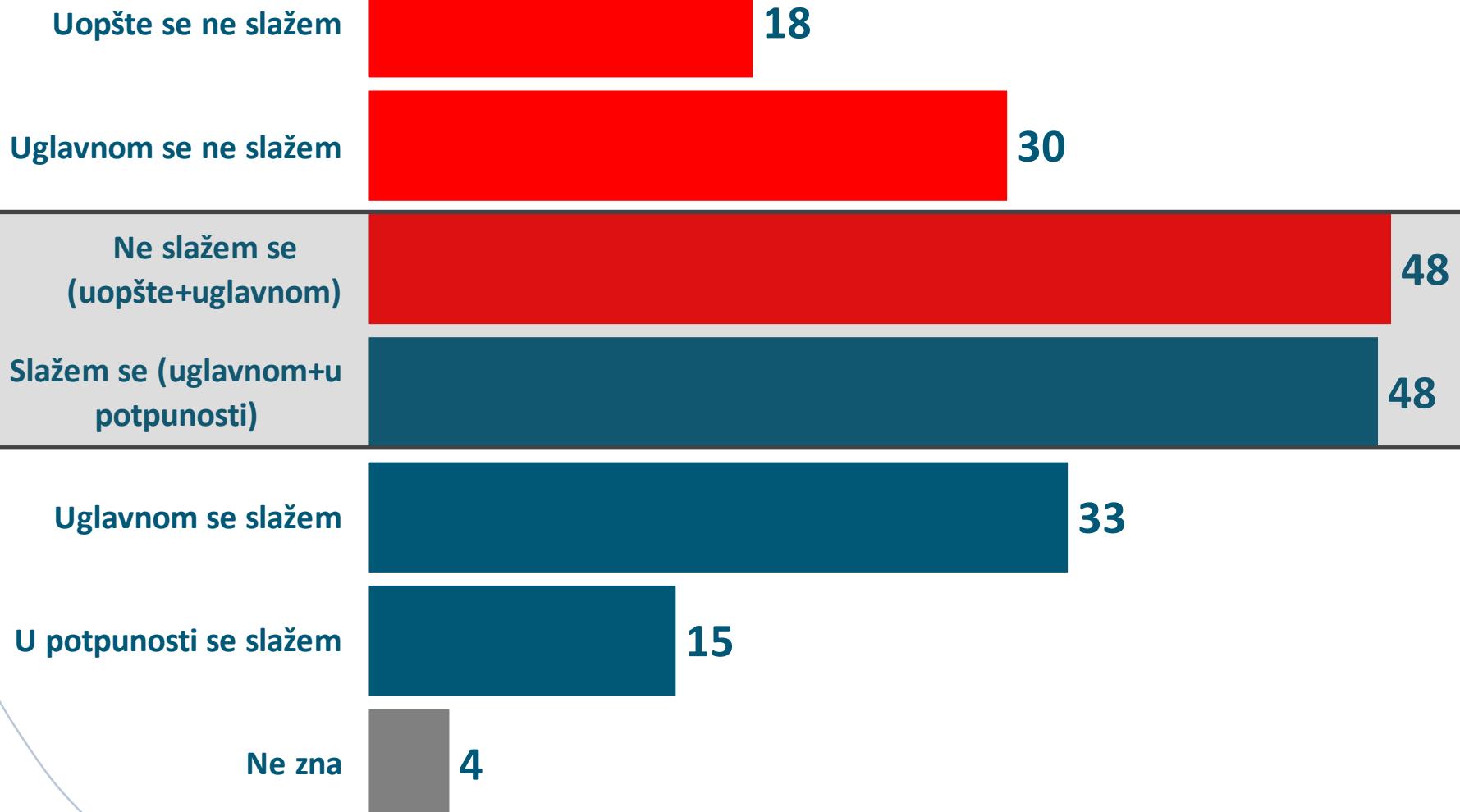
Zato što među odgovornim ljudima u državnim institucijama zapravo ima mnogo onih koji i sami imaju predrasude i skloni su diskriminatorskom ponašanju

Uz to, među predstavnicima javne vlasti u velikom procentu izražen je stav da diskriminisane grupe ne čine dovoljno da promene svoj položaj, čime se relativizuje odgovornost države i društva.

Osobe koje su diskriminisane ne čine dovoljno da se njihov položaj promeni i poboljša

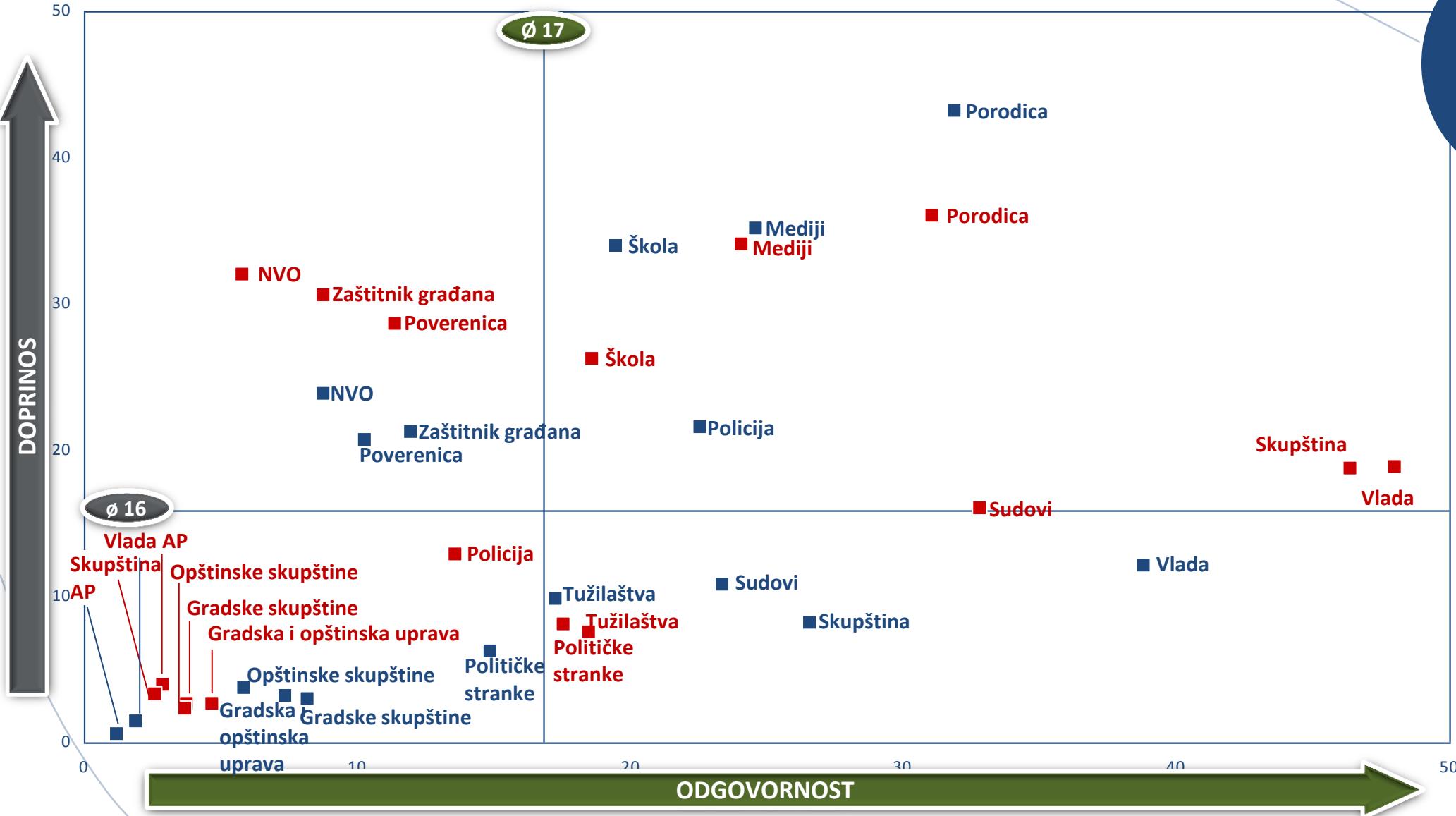
Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Građani i predstavnici javne vlasti različito percipiraju odgovornost i doprinos najvažnijih institucija u borbi protiv diskriminacije

Predstavnici organa javne vlasti

Građani

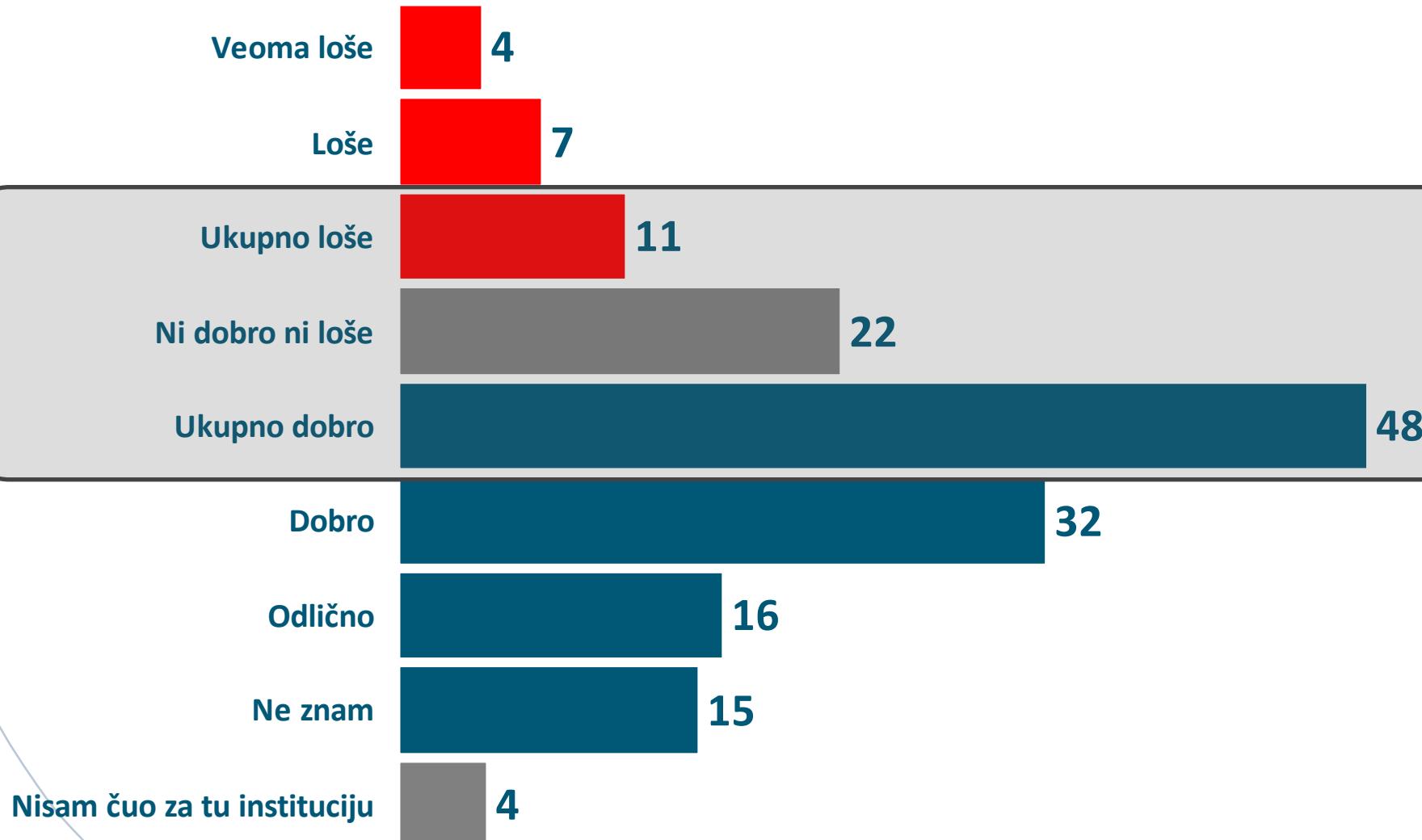
Pitanje: Odaberete 3 institucije koje smatrate da su NAJODGOVORNIJE ZA BORBU PROTIV DISKRIMINACIJE?

Pitanje: odaberite 3 institucije koje u najvećoj meri DOPRINOSE BORBI PROTIV DISKRIMINACIJI

Rad Poverenika za zaštitu ravnopravnosti se ocenjuje pozitivno

Molimo Vas da ocenite rad institucije Poverenika ocenama od 1 do 5, kao u školi?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Stav prema posebnim mera za smanjenje diskriminacije deklarativno je pozitivan.

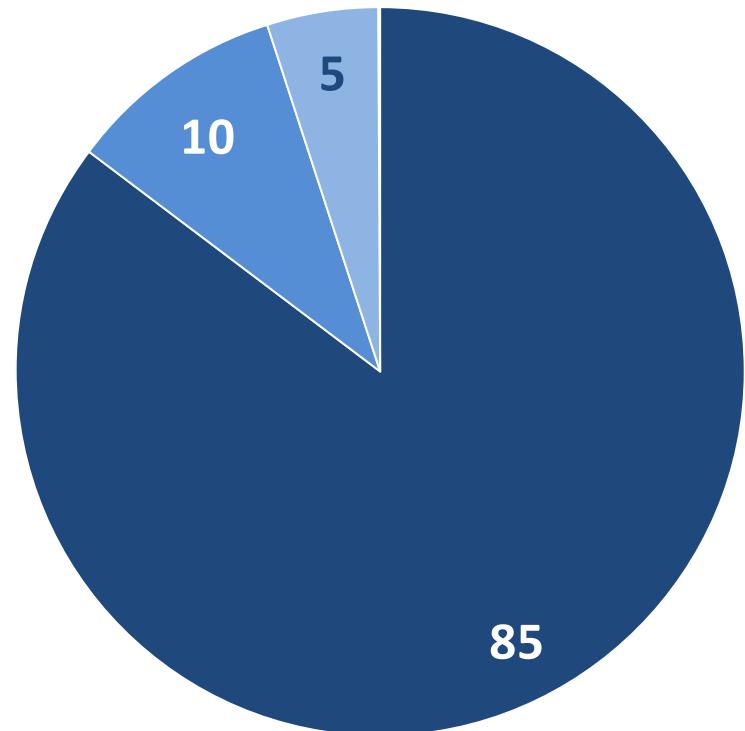
Kakav je vaš stav prema uvođenju mera afirmativne akcije koje bi obezbedile diskriminisanim grupama jednakost sa većinskim stanovništvom, a koje bi trajale u ograničenom vremenskom periodu, koliko je potrebno da se uspostavi jednakost?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

■ Podržao/-la bih uvođenje takvih mera

■ Ne bih podržao/-la uvođenje takvih mera jer bi one bile na štetu većine građana

■ Ne znam

Ipak, stav prema uvažavanju različitosti nije baš toliko pozitivan koliko na prvi pogled izgleda

Molimo Vas kažite koliko se slažete sa sledećim tvrdnjama? Ocenite na skali od 1 do 4. Prikazani su % onih koji se slažu.

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

Osobama sa invaliditetom trebalo bi obezbediti nesmetan pristup u sve državne zgrade, bez obzira na troškove koje bi snosile državne institucije.

Pripadnicima nacionalnih manjina trebalo bi uvek omogućiti da se obraćaju državnim institucijama na sopstvenom jeziku, bez obzira na troškove koje bi snosile državne institucije.

Nekada stičem utisak da je tolerancija različitosti otišla u drugu krajnost i da sada pripadnici manjina (etničkih, seksualnih...) imaju više prava nego većinska populacija.

Edukacija se vidi kao najbolji način jačanja svesti o diskriminaciji

Ako biste Vi lično mogli da odaberete jednu stvar koju treba promeniti da bi se značajno smanjila diskriminacija u Srbiji, šta biste odabrali? Koja je to mera, promena...?

Baza: Predstavnici organa javne vlasti u Srbiji

8

Zaključci

OPŠTI ZAKLJUČCI:

1

JOŠ UVEK POSTOJI NEDOVOLJNO RAZUMEVANJE SAMOG POJMA DISKRIMINACIJE I NJEGOVIH OSNOVNIH ELEMENATA

2

POSTOJI SAMO DEKLARATIVNA PODRŠKA POSEBNIM MERAMA (MERAMA AFIRMATIVNE AKCIJE)

3

JOŠ UVEK JE U VELIKOM PROCENTU IZRAŽEN STAV DA SU DISKRIMINISANE GRUPE SAME ODGOVORNE ZA SVOJ POLOŽAJ

4

ODGOVORNOST ZA RAZBIJANJE PREDRASUDA I BORBU PROTIV DISKRIMINACIJE U ZNAČAJNOJ MERI SE PRIPISUJE GRAĐANIMA

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA POSEBNE GRUPE/OBLASTI

1

Oblast radnih odnosa, a posebno zapošljavanja je oblast u kojoj najčešće dolazi do diskriminacije

2

U maloj meri se percipira postojanje diskriminacije prema određenim grupama: ženama, starijim osobama, manjinama, diskriminacija na osnovu političke pripadnosti

3

Većina ima predrasude prema osobama koje žive sa HIV-om, te ih smatra odgovornim za njihovo zdravstveno stanje

4

Najmanje osetljivosti postoji prema strancima, posebno tražiocima azila

5

I dalje postoji visoka tolerancija prema diskriminaciji kojoj su izloženi pripadnici LGBT populacije

PREDSTAVNICI ORGANA JAVNE VLASTI:

MALI PROCENAT PREDSTAVNIKA ORGANA JAVNE VLASTI SEBE PERCIPIRA KAO OSOBU KOJA JE IZLOŽENA DISKRIMINACIJI.

POSTOJI VISOK PROCENAT IZNOŠENJA DISKRIMINATORNIH STAVOVA MEĐU ZAPOSLENIMA U ORGANIMA JAVNE VLASTI.

- VISOK PROCENAT ZAPOSLENIH U ORGANIMA JAVNE VLASTI, A NAROČITO U SUDOVIMA, TOLERIŠE DISKRIMINATORNO PONAŠANJE I SLUČAJ NE BI PRIJAVILI ODGOVORNIMA
- POSTOJI VISOKA PERCEPCIJA PRISUTNOSTI DISKRIMINACIJE U ORGANIMA JAVNE VLASTI

HVALA NA PAŽNJI!